

ANTWOORD

VAN GEDEPUTEERDE STATEN

OP VRAGEN VAN

A.H.K. van Viegen (PvdD)

(d.d. 1 mei 2018)

Nummer

3390

Onderwerp

Advies Raad voor de Leefomgeving en Infrastructuur om veestapel te reduceren

Aan de leden van Provinciale Staten

Toelichting vragensteller

In het recente rapport 'Duurzaam en gezond'.¹ Samen naar een houdbaar voedselsysteem' van de Raad voor de Leefomgeving en Infrastructuur wordt een reductie van de veestapel geadviseerd en een afname van de consumptie van vlees, zuivel en eieren. Transitie naar meer plantaardig voedsel en een duurzamer en gezonder voedselsysteem is noodzakelijk om de klimaatdoelen te halen, het milieu te ontzien en de volksgezondheidsrisico's te minimaliseren.

1. *Op welke wijze bent u van plan de aanbevelingen uit het rapport te integreren in provinciaal beleid? Welke toegevoegde waarde ziet u weggelegd voor de provincie ten opzichte van de andere partijen in dit vraagstuk?*

Antwoord

De Raad voor de Leefomgeving en Infrastructuur (RLI) is het strategisch adviescollege voor regering en parlement op het brede domein van duurzame ontwikkeling van de leefomgeving en infrastructuur. Hij geeft in genoemd, aan het rijk gericht advies richtingen aan om te komen tot duurzame en gezonde productie en consumptie van voedsel.

Het advies aan het rijk bevat aanbevelingen op een aantal hoofdlijnen:

- a) geef duidelijkheid over de ruimte voor de veehouderij in de toekomst;
- b) naar duurzame consumptiepatronen;
- c) benut ketenpartijen bij verduurzamen van productie en consumptie.

Een aantal noties in deze aanbevelingen maken ook deel uit van de InnovatieAgenda Duurzame Landbouw (Provinciale Staten, 2016) en zij kunnen behulpzaam zijn in de uitvoering hiervan, bijvoorbeeld rond broeikasgasemissie, eiwitverhouding in voedsel, en effecten van voedselproductie.

---

¹ <http://rli.nl/nieuws/2018/advies-duurzaam-en-gezond-klimaatopgave-vraagt-nieuw-voedselbeleid>

De vraag welke ruimte er in de toekomst is voor de veehouderij in Nederland, is een vraag die in onze ogen het rijk dient te beantwoorden. Wij continueren ons huidige beleid ten aanzien van ruimte voor de veehouderij (o.a. InnovatieAgenda Duurzame Landbouw, Verordening ruimte, PAS). De komende periode zal blijken of nieuwe beleidsontwikkelingen zoals Klimaatakkoord en omgevingsbeleid betekenis krijgen voor de ruimte voor de veehouderij.

Ook de thematiek van beide andere hoofdlijnen wordt nader beschreven in de InnovatieAgenda Duurzame Landbouw. Wij zien onze toegevoegde waarde vooral in: het stimuleren en ondersteunen van proeftuinen voor duurzame innovaties, het ondersteunen van de verbreding van duurzame innovaties via kennis- en onderzoeksinstellingen en het bijeenbrengen van ketenpartijen via netwerkbijeenkomsten van de Zuid-Hollandse Voedselfamilies. Elke partij heeft hierin een eigen rol en positie.

Wij hebben u onlangs in de rapportage 'Voortgang Programma Zuid-Hollands Groen 2017' geïnformeerd over onze inzet hierbij en de in de afgelopen periode bereikte resultaten.

2. *Heeft u naar aanleiding van het rapport al (hernieuwd) overleg gehad met het Rijk over de toekomstige ontwikkeling van de veehouderij? Zo nee, bent u bereid het initiatief te nemen voor dergelijk overleg (in IPO verband)?*

Antwoord

Nee.

In IPO-verband is geconcludeerd dat het relevant blijft dat rijk en provincies zich richten op verdere verduurzaming van de landbouw. Ontwikkelingen rond bijvoorbeeld Klimaatakkoord en omgevingsbeleid zullen mogelijk een nieuwe impuls aan dit beleid geven.

3. *Op welke manier wilt u producenten en consumenten ondersteunen in de overgang naar een meer plantaardig, duurzaam en gezond voedselsysteem? Kunt u dit beantwoorden voor veehouderij, landgebruik, natuurinclusieve en biologische landbouw en circulaire economie?*

Antwoord

Provinciale Staten hebben in de InnovatieAgenda hun ambitie voor de verduurzaming van de landbouw vastgelegd als een ambitie voor 'verduurzaming van de landbouwketen en voedselketen met gezond, duurzaam en betaalbaar eten voor iedereen met een innovatieaanpak'. Deze provinciale ambitie geldt in dezelfde mate voor veehouderij, landgebruik, natuurinclusieve en biologische landbouw en circulaire economie.

Wij hebben u onlangs in de genoemde Voortgangsrapportage Groen geïnformeerd over de wijze waarop wij deze ambitie vormgeven.

4. *Bent u van plan stappen te ondernemen om (biologische) akkerbouw te stimuleren, in plaats van veehouderij? Welke rol ziet u voor Zuid-Holland weggelegd in de productie van plantaardige producten en grondstoffen die vlees- en zuivelconsumptie kunnen vervangen?*

Antwoord

Nee.

Gelet op de bij vraag 3. geformuleerde ambitie zien wij geen rol voor ons weggelegd in de vervanging van vlees- en zuivelconsumptie door de productie van plantaardige producten en grondstoffen.

5. *Vindt u dat er voor de provincie een urgente taak ligt om te werken aan reductie van de veestapel? Zo nee, waarom niet? Zo ja, welke aanpassingen gaat u maken in het huidige beleid om te komen tot een reductie van de veestapel en daarmee een afname van de effecten op klimaat, volksgezondheid en milieu?*

Antwoord

Nee.

Onze inzet blijft onverminderd gericht op verduurzaming van de landbouwketen en voedselketen. Wij hebben echter geen taak en bevoegdheden in het reguleren van de omvang van de veestapel.

In de visie die de minister van LNV binnenkort zal uitbrengen over landbouw, natuur en voedsel, zal zij specifiek ingaan op de klimaatdoelen in relatie tot de veehouderij - dit ook in reactie op het genoemde RLI-advies.

6. *Vindt u het wenselijk om meer provinciale bevoegdheden te krijgen voor de begrenzing van de veehouderij met het oog op volksgezondheid? Zo nee, waarom niet? Zo ja, op welke manier bent u actief om, na het afketsen van de Interimwet veedichte gebieden, deze bevoegdheden te verkrijgen?*

Antwoord

Nee.

De gemeente is veelal het bevoegd gezag voor de leefomgevingskwaliteit bij vergunningverlening voor veehouderijbedrijven. Zij kan hierbij volksgezondheidsaspecten beoordelen.

De provincie heeft een sturingsmogelijkheid via het ruimtelijk instrumentarium, zie bijvoorbeeld de stop op de geitenhouderij in Zuid-Holland die onlangs is geformuleerd in de provinciale Verordening ruimte.

IPO, VNG en rijk doen momenteel met het oog op de verbetering van de leefomgevingskwaliteit in veedichte gebieden onderzoek naar belemmeringen in de huidige wetgeving rond veehouderij, milieu en gezondheid.

Wij zien op dit moment geen gemis aan provinciale bevoegdheden.

7. *Op welke manier wilt u gaan bijdragen aan een gezond verdienmodel voor veehouders? Bent u bereid het provinciale deel van de subsidies (o.a. de Plattelandsontwikkelingsprogramma's (POP) regelingen) uitsluitend nog aan te wenden voor ecosysteemdiensten die landbouwers uitvoeren en niet voor (indirecte) bedrijfs- dan wel inkomenssteun?*

Antwoord

Wij hebben dit onderwerp 'gezond verdienmodel' in de InnovatieAgenda benoemd als prioritair thema in onze innovatieaanpak. Een agrarisch ondernemer of een ketenpartij kan dit dan ook tot onderwerp maken in een met POP3-middelen te ondersteunen proeftuin.

De POP3-middelen waarover provincies kunnen beschikken zijn niet bestemd voor bedrijfs- of inkomenssteun, maar in overeenstemming met de InnovatieAgenda voor duurzame innovaties. Er is in voorkomend geval dan ook in beginsel subsidie mogelijk

voor een proeftuin die ecosysteemdiensten tot onderwerp van duurzame innovatie maakt.

8. *Bent u bereid om extra geld in te zetten voor saneringen en bedrijfsbeëindiging-regelingen in met name de intensieve varkens- en melkveehouderij? Zo nee, waarom niet?*

Antwoord

Nee.

Onze inzet is gericht op verduurzaming binnen de gehele landbouwketen en voedselketen. Wij zien dan ook geen aanleiding voor een aanvullende provinciale impuls op sanering en beëindiging van veehouderijbedrijven.

9. *In de provinciale energie- en klimaatprogramma's wordt niets gezegd over de rol van voedsel in de klimaatverandering. Bent u het met ons eens dat het een vertekend beeld geeft dat alleen de benodigde energietransitie wordt genoemd, terwijl de eiwittransitie minstens zo belangrijk is? Bent u bereid om dit aan te passen om zo een getrouwer beeld van de werkelijkheid te geven? Zo ja, wanneer en op welke wijze? Zo nee, waarom niet?*

Antwoord

Verduurzaming van de landbouw is een thema in de klimaat- en energieopgave. Duurzame landbouw betekent ook, zoals reeds gesteld in de InnovatieAgenda, duurzame voeding ('goed, betaalbaar en gezond'). Een eiwittransitie kan het gevolg zijn van verdere verduurzaming, maar wij hebben dit hierin niet als doel geformuleerd. Klimaatvriendelijk consumeren is een aandachtspunt binnen het deze zomer tot stand te brengen Klimaatakkoord.

10. *Welk aandeel in de provinciale uitstoot van broeikasgassen komt voor rekening van de Zuid-Hollandse veehouderijbedrijven (inclusief en exclusief de uitstoot van toeleverende bedrijven en grondstoffen)?*

Antwoord

Volgens emissieregistraties.nl bedroeg de totale broeikasgasemissie in Zuid-Holland 46.500 kton kton CO₂-equivalenten (2014).

Volgens het rapport 'Landbouw en Klimaatverandering in Zuid-Holland'(CLM, 2016)² bedroeg in 2014 de uitstoot van broeikasgassen uit de veehouderij 3.617 kton CO₂-equivalenten (dat is 7,8% van de totale emissie). Exclusief veevoerproductie en kunstmestproductie was de uitstoot 3.325 kton CO₂-equivalenten (dat is 7,2% van de totale emissie).

11. *Vindt u dat er een apart provinciaal voedselbeleid zou moeten komen, of denkt u dat binnen het huidige beleid de overgang naar een ander voedselsysteem voldoende gewaarborgd kan worden? Zo ja, welke stappen gaat u ondernemen en op welke termijn? Zo nee, waarom niet?*

---

² https://www.clm.nl/uploads/pdf/913-CLMrapport-Landbouw_klimaatverandering_Zuid-Holland.pdf

Antwoord

Bij voedselbeleid staan de waarde van voedsel, de waarde van de productie van voedsel en de beschikbaarheid van voldoende en verantwoord geproduceerd voedsel centraal. Wij zien onze eerdere genoemde inzet op verduurzaming van de landbouw- en voedselketen, met als doel een toekomstbestendig landbouw- en voedselsysteem, als een beweging naar een vorm van voedselbeleid door de provincie.

12. *Onder het motto ‘verbeter de wereld, begin bij jezelf’: welke mogelijkheden ziet u binnen de eigen organisatie om de aanbevolen verschuiving naar plantaardig eten te bewerkstelligen? Bent u bijvoorbeeld bereid om in de catering en bedrijfsrestaurant personeel en bezoekers uit te nodigen om meer plantaardig te eten, bijv. door verandering van het aanbod, speciale acties (gratis vleesvervangers) e.d. en tijdens vergaderingen van Provinciale Staten meer plantaardig voedsel te verstrekken? Zo nee, waarom niet?*

Antwoord

In het Hoofdlijnenakkoord staat: “Wij willen de inkoop van diensten en producten verder verduurzamen en bevorderen het gebruik van lokaal geproduceerde producten en de inzet van lokale aanbieders en MKB.”

Voor de eigen catering in het provinciehuis zijn er al verschillende initiatieven geweest gericht op gezond en duurzaam eten zoals het opnemen van duurzame producten in het aanbod, inclusief vleesloze producten. Verder is 1x per maand Hoeve Biesland aanwezig op het provinciehuis met duurzame en lokale producten. Personeel en Statenleden kunnen die kopen. Wij betrekken ook het brood in het bedrijfsrestaurant van Hoeve Biesland.

Speciale acties in het bedrijfsrestaurant leggen steeds meer de nadruk op plantaardige producten. Recent is meegedaan aan de actie Week zonder Vlees, zowel via aanbod als via informatie. Dus wij nodigen personeel, bezoekers en statenleden uit om gezond en duurzaam te eten, waaronder plantaardig eten. Op dit moment wordt onderzocht hoe we deze initiatieven een structureel onderdeel kunnen maken van de normale bedrijfsvoering op weg naar een duurzame en circulaire catering. Hierbij willen wij onze rol als launching customer verder invullen. Deze ambitie is opgenomen in onze visie Rijke groenblauwe leefomgeving.

Den Haag,

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,

wnd. secretaris,

voorzitter,

Ir. J.C.van Ginkel MCM

drs. J. Smit